

Tørklæder, Taleban og 1001 nat – rejsebrev fra Camp Marmal.

af Stine Munch

”Skal du til Afghanistan?” spurgte mange, inden jeg tog afsted som præst på en tre-måneders udsendelse. ”Vi har da ingen soldater derude længere?”

Men det har vi altså. Hæren har stadig folk i Kabul, og flyvevåbnet, hvor jeg er tilknyttet som præst, har cirka 75 mand ved helikopter-bidraget i det nordlige Afghanistan. Danmark deltager i NATO-missionen Resolute Support, som er efterfølger til missionen International Security Assistance Force, ISAF. Her i artiklen bruges den gamle betegnelse, som afghanerne bruger.

Flyvevåbnet har haft helikopterne i Camp Marmal siden i sommers, og det er endnu ikke besluttet, hvor længe de skal blive derude.

Engang var Camp Marmal en tæt befolkede base. Der var mange flere spisesteder, kaffebarer og butikker og et vældigt leben mellem de mange forskellige nationaliteter. Her er stadig soldater fra mange dele af verden, men meget færre end tidligere, og mange steder står de karakteristiske gulbrune telte tomme tilbage. NATO-styrkerne er på vej hjem nu, og afghanerne skal klare sig selv. Hvordan det vil gå, er der vist ingen der ved.

Når solen er fremme tager vi op på basens marked - eller bazar, som den også kaldes. I en hesteskoform ligger en forsamling skure, og herfra sælges tørklæder, smykker og elektronik.

Også forretningerne bærer præg af, at der ikke handles så meget, og varesortimentet skiftes ikke så hyppigt ud som tidligere.

Jeg blev forklaret, at købmændene skal cleares og sikkerhedsgodkendes, så det er vanskeligt at få en butik her på basen.

Så hvem er de egentlig, disse købmænd, som hver dag cykler frem og tilbage mellem byen, Mazar-e Sharif og basen? En vej, som vi, der er udsendte, ikke må køre ad i pansrede biler, fordi risikoen er for stor.

Der er flere unge købmænd på markedet. Jeg falder i snak med Mohammed, der taler flydende engelsk. Han arbejder i sin onkels butik og fortæller mig, at alle butikkerne er ejet af familier og ikke af den enkelte, og at man hjælper hinanden med at få arbejde på basen. Selv har han arbejdet der i tre år; han er ingeniør-studerende og er indskrevet på Balkh-universitetet. Om et år er han bachelor, og han vil egentlig gerne blive. Afghanistan har brug for ham, men han orker ikke alt det krig, og at han hele tiden skal være bange for at blive overfaldet af Taleban. Måske tager han til Tyrkiet, når han er færdiguddannet, men det er

lidt svært, eller til Indien, det er lidt lettere. Og så kommer han tilbage, når der er fred.

Jeg spørger, hvad han tænker om, at ISAF trækker sine styrker ud nu. Og Mohammed svarer, at hans personlige mening er, at ISAF skal blive! For Afghanistans skyld, for befolkningens skyld. Han mener slet ikke, at landet kan stå på egne ben og at sikkerheden vil gå fløjten, når og hvis de udenlandske styrker rejser, og Taleban får øget magt og indflydelse.

Mohammed fortæller mig, at der tidligere var et uddannelses-center på basen, og at han underviste der i dari. Han har været glad for mødet med mennesker fra så mange egne af verden. Som han siger: det er spændende, og vi udveksler erfaringer og lærer af hinanden. Jeg vil gerne være høflig og venlig overfor jer, der er kommet langvejs fra for at tjene Afghanistan. Men mange andre afghanere har en anden holdning til, at I er her. Ikke fordi de sympatiserer med Taleban; men de vil bare have fred her. Opfattelsen er nok sådan: bare skrid alle sammen og lad os være i fred! Og jeg er da enig, siger Mohammed, men der er jo forskelligt syn på, hvordan vi opnår den fred. Og jeg tror ikke, det er godt, hvis ISAF-styrkerne rejser.

Jeg har flere gange handlet tørklæder med en anden onkel og hans nevø. De taler begge godt engelsk og især den ældste, onklen, er en høflig og venlig mand. Vi er lige gamle, han og jeg, næsten 40 år. Han ser alderssvarende ud og er ikke så slidt som f.eks. rengøringsmændene eller arbejderne på vejen. Han er rank, altid glatbarberet og har levende brune øjne. Han er gift og har fire børn; hans kone er 28 år. Så på den måde er der ikke meget forskel på os. Jeg havde fået tre børn, da jeg var 28. Vi taler lidt om, at børnene bliver dyrere, jo ældre de bliver. Forældrebyrden er den samme i Danmark og i det nordlige Afghanistan.

Flere generationer i familien bor sammen i en compound i byen.

Onklen har haft butikken i over 8 år. Familien har også haft forretning i Mazar-e Sharif, foran Den Blå Moske. Nogle tyske soldater så butikken i byen og spurgte, om familien kunne tænke sig at arbejde inde på basen. De skulle igennem mange interviews, inden de kunne begynde, men selvom der er en ret stor risiko forbundet med arbejdet for ISAF, fordi mange ser dem som landsforrædere, er familien glade for jobbet.

Det gode er, siger onklen, at de her kan tjene penge på en ærlig måde. Her slipper de for den megen korrupsion. Nevøen tjener penge til sit jura-studium og onklen til sin familie. Selv har han en bachelor i jura, og da jeg spørger, om han bruger sine studier, siger han ja. Jeg kan ikke helt finde ud af til hvad, men i hvert fald er han i stand til at undervise sine egne børn derhjemme, og det er meget vigtigt for ham, at de senere vil kunne tage en uddannelse. Da jeg spørger, om hans kone måske kunne undervise dem, mens han er på basen, svarer han, at hun ikke kan læse og skrive eller tale engelsk. Og man forstår, at I forhold til hende, så er både onklen og nevøen godt uddannede.

Naboer og folk i byen ved, at familien arbejder på basen, for ISAF. Men ikke med hvad. For

tæppehandlerne er bange. Taleban og andre konservative kræfter anser dem for at være landsforrædere. Hver dag tager de forskellige veje til og fra arbejde. For ikke længe siden blev én af de andre købmænd fra markedet overfaldet i sit hjem om natten og onklen og nevøen fortæller, at onklens far for tyve år siden blev ribbet for alt. Han havde en velfungerende tæppeforretning i Mazar-e Sharif og havde endda held til at eksportere de håndknyttede tæpper til Tyskland, hvilket gjorde familien velhavende. Men en nat brød tyve og banditter ind i deres hjem og tog tæpper og guld og opsparede dollars.

Siden dengang har familien arbejdet for at komme op igen, det går godt, de tilhører middelklassen og har mange drømme om fremtiden.

Nevøen er i starten af tyverne. Han er ivrig, måske endda lidt emsig, afbryder ofte sin ældre onkel, som tilsyneladende finder sig i det. Da der kommer kunder i butikken, trækker nevøen mig ind i bagbutikken. Med ivrig gestik og store øjne fortæller han om sine drømme.

Det er vigtigt at have job og uddannelse. Han vil studere jura i fire år og derefter arbejde i udenrigsministeriet. Mest fordi han elsker sit land og hader krig. Han vil gerne tage ansvar og være med til genopbygge Afghanistan. Men det kræver, at her er stabilt. Krigen er en katastrofe for livet her. Og jeg fornemmer, at nevøen i virkeligheden helst vil slippe ud. Han taler om Sverige, Norge og Canada som forjættede lande, der vil opfylde alle hans livs drømme.

Da den tyske kunde forsvinder, vender onklen tilbage til samtalen, og vi taler om Afghanistans regering. Onklen mener, modsat det jeg har hørt i de danske medier, at valget i sommers var et stort problem. Som bekendt var der to kandidater til præsidentposten: Ashraf Ghani og Abdullah Abdullah.

Begge kandidater udråbte efterfølgende sig selv som vinder, samtidig med at de beskyldte hinanden for omfattende valgsvindel.

Denne slåskamp kastede Afghanistan ud i en alvorlig krise netop samtidig med, at de udenlandske soldater for alvor begyndte at forlade landet efter 13 års krig mod Taleban.

Det, vi har hørt i de danske medier er, at det lykkedes at få kamphanerne til at enes, fordi Abdullah Abdullah gik med til, at Ghani blev præsident og at Abdullah fik en nyoprettet post som såkaldt administrerende direktør de næste to år. Det skulle være det samme som en premierminister. Onklen fortæller, at det alligevel ikke går. Ghani og Abdullah slås stadig, og det betyder, at Taleban kan få mere magt.

Da vi taler om Taleban, begynder især nevøen at tale lavmælt, nærmest hviskende. Han siger: vi er muslimer, vi tror, at der er én Gud, Allah, og at han har skabt alt og er alles dommer. Hvorfor skal Taleban slå ihjel og ødelægge alt? Det er forkert! Det står der ikke noget om i Koranen, at man skal! Men det er fordi, Taleban ikke er afghanere men fra Pakistan. De er pashtunere, og de forstår slet ikke vores kultur og religion.

Og sådan vil Afghanistan, der er befolket med mange forskellige folkeslag, sandsynligvis

fortsætte med at se på hinanden. Hvem er de rigtige afghanere og hvem er ikke? Og ønsket om fred til at leve, vil det nogensinde kunne opfyldes? Næppe.